

SLJ

UČNA ENOTA: Obravnava berila in naloge ob besedilu

Tokrat boš za slovenščino sam obravnaval besedilo Dima Zupana pod naslovom Tri spoznanja Drekca Pekca in Pukca Smukca.

Delo je predvideno za 3 šolske ure, kar ti je lahko v pomoč pri organizaciji šolskega dela na domu.

Navodilo za delo po korakih:

1. Reši anketni vprašalnik.
2. Besedilo preberi najprej glasno (lahko ti kdo prisluhne), potem pa še vsaj dvakrat tiho.
3. S pomočjo razlage na listu pojasni novo literarnoteoretično definicijo : **EVFEMIZEM**. Pojasnilo in primer zapiši v zvezek.
4. Reši naloge na učnem listu – navezujejo se na besedilo.
5. Zapis v zvezek:
Naslov
Avtor
Prilepiš rešen učni list ali prepíšeš naloge iz učnega lista v zvezek ter jih rešiš. Nalogi 11* in 12* sta zahtevnejši, vendar poskusi.

Najprej reši **VPRAŠALNIK**. Odgovore DA, NE, VČASIH zapiši ob vprašanju.

Naslov: Ali si dober prijatelj?

Ko izbiraš darila za prijatelje, se vedno vprašaš, kaj bi jim bilo najbolj všeč. _____

Prijatelji si lahko sposodijo tvoje kolo. _____

Z njimi greš na potep ali ušpičiš kakšno neumnost, čeprav veš, da to ni najbolj pametno. _____

Prisluhneš jim, kadar imajo težave, tudi če si dobre volje in bi raje počel kaj bolj zabavnega. _____

Pomagaš jim, če šolske snovi ne razumejo ali imajo težave z domačo nalogo. _____

Ko odideš na počitnice, jim pošlješ razglednico ali jih pokličeš. _____

Zavzameš se za njih, ko se jim kaj ponesreči in se jim vsi posmehujejo. _____

Če se z njimi ne strinjaš, se ne prepiraš, temveč premisliš o njihovem mnenju. _____

Seštej svoje točke po naslednjem ključu:

DA = 2 točki

VČASIH = 1 točka

NE = 0 točk

Od 0 do 7 točk – Pozor, če boš tako nadaljeval, boš vedno bolj osamljen!

Od 8 do 12 točk – Veš, kaj prijateljstvo je, a lahko še kaj izboljšaš.

Od 13 do 16 – Bravo! Si zvest prijatelj in verjetno ti prijateljstvo veliko pomeni.

B E S E D I L O

Dim Zupan

TRI SPOZNANJA DREKCA PEKCA IN PUKCA SMUKCA

ŽIVLJENJSKE MODROSTI

Drekec Pekec in Pukec Smukec sta neločljiva prijatelja in se rada družita z drugimi vrstniki. Poleg tega pogosto obiskujeta tudi Prijatelja, s katerim razpravljata o resnejših rečeh. A tisto pomlad Prijatelja ni v njegovi hišici ob Travniku in po dolgem iskanju ga najdeta v domu za ostarele.

Drekec Pekec je zaskrbljeno gledal Prijatelja. Tako suh in krhek se mu je zdel, roki sta se mu tresli in sploh je bil hecen brez klobuka. Edino, kar je bilo na njem še po starem, so bili njegovi košati beli brki.

»Kako se imate tukaj, mislim, brez vašega dolgega travnika?« je nato vprašal.

»Kar gre, kar gre,« je odgovoril Prijatelj, »še posebno zato, ker sem tukaj samo začasno.«

»A samo začasno,« je poln upanja vzkliknil Pukec Smukec, »torej boste kmalu ozdraveli?«

»Na nek način že. Vesta, starost že sama po sebi ni preveč zdrava. Indijanci imajo zelo posrečen izraz, kako se je na koncu rešiš.«

»Kako pa se je rešiš?« se je začudil Pukec Smukec

»Kako se rešiš starosti?« se je spet zahihital Prijatelj in zdelo se je, kot bi govor tekkel o nekom drugem in ne o njem samem.

»Kako vendar?« je bil nestrpen Drekec Pekec.

»Tako, da odpotuješ v večna lovišča. Samo, če hočeš odpotovati zadovoljen, moraš prej najti kamen modrosti in odkriti eliksir življenja.«

»To da moraš najti?« sta se čudila fanta. Prijatelj je prikimal.

»To dvoje ljudje iščejo vse življenje, nekateri se tega zavedajo, večina pa ne. Jaz sem imel srečo in sem našel oboje.«

Fanta sta se blaženo nasmehnila. Bila sta zares vesela, da bo njun Prijatelj lahko odpotoval v večna lovišča zadovoljen, če bo že do tega prišlo.

»Vesta,« je nadaljeval Prijatelj, globoko zatopljen v svoje misli, »če pogledam nazaj na svoje življenje, se mi zdi, da na svetu ni nič novega, razen tistega, kar smo pozabili. Zdi sem mi, da je bila ta naša pot že nešteto krat prehojena, da so po njej hodili neki drugi ljudje, neke druge civilizacije. Bojim se, da nikoli ne bomo spoznali dokončne resnice o človeku. Vedno bodo ostale samo domneve, ker si sami ustvarjamo resničnost, ki jo tvori naše mnenje o stvareh.«

Drekec Pekec in Pukec Smukec sta namrščila čelo. Včasih je Prijatelj govoril preveč zapleteno zanju. Ta je to začutil in se jima je razumevajoče nasmehnil.

»To je pa res fino, da ste našli tisi kamen in eliksir,« je rekel Pukec Smukec, kajti oba mulca je strašno razjedala radovednost, kaj je to, kar vse življenje iščejo prav vsi ljudje.

Prijatelj ju je na moč hudomušno pogledal: »Vesta, ljudje smo del vesolja. To dokazuje že snov, iz katere smo. Vse, kar je na Zemlji, z njo vred, je iz zvezdnega prahu.

Vidva sta moj zvezdni prah. Sprašujeta me o kamnu modrosti in eliksirju življenja, jaz pa nisem dovolj pameten, da bi vama lahko opisal, kajti to je strašno zapletena zadeva.«

»A tako zamotana?« sta se začudila fanta. Morala je biti res zapletena, da je niti njun Prijatelj, ki je bil tako pameten in izkušen, ni znal razložiti.

»Ja,« je resno prikimal Prijatelj, »ravno zato, ker ju je tako zelo težko opisati, sem jima dal imeni. Upam, da mi ne bosta zamerila, da sem si sposodil vajini bojni imeni. Kamen modrosti sem imenoval Drekec Pekec, eliksir življenja pa Pukec Smukec.«

»Kje pa!« sta v en glas zatrdila fanta.

»Še celo ponosna sva,« je nato vzkliknil Drekec Pekec.

»Sem si kar mislil, da bo tako,« se je zahihital Prijatelj, »ampak vseeno sem vama hvaležen za to.«

Po teh besedah sta bila fanta silno zadovoljna in kar malo važna.

»Tako, vidita, sta se tukaj v tej čudni sobici srečala začetek in konec,« je blago dejal Prijatelj.

»Kako to mislite?« je vprašal Pukec Smukec.

»Govorim o poti. Moja se končuje, vidva pa sta na začetku. Na začetku poti do novih in novih spoznanj, ki jih bodo spremljali vedno enaki dvomi. In tudi ta vajina spoznanja so zapisana minljivosti. Nič ni večno! Noben človek, noben kamen, noben planet, nobena zvezda. Čez sto let nikogar od nas ne bo več,« je razložil Prijatelj.

Ko je videl otožnost na njunih licih, pa je dejal: »Kar je neizbežno, za tem ne smemo preveč žalovati, kajti če duša preveč žaluje, zboli tudi telo, tega pa mi nočemo, kajne?«

(Odlomek)

Prijatelj kmalu zatem umre, Drekcu Pekcu in Pukcu Smukcu je hudo za njim in gresta tudi na njegov pogreb, a se potem le še redko vrmeta na Travnik. prepustita se novim pustolovščinam in preizkušnjam ter počasi odraščata in se spreminjata. Tudi bojni imeni sčasoma opustita, Prijatelja in njegovih modrih besed pa ne pozabita nikoli.

Nekatera pojasnila:

Kamen modrosti – snov, za katero so nekoč domnevali, da lahko z njo kamnine spreminjamo v zlato ali srebro.

Elikvir življenja – čudežna pijača, za katero so včasih verjeli, da je z njo moč podaljšati življenje

Civilizacija – višje razvit narod ali skupnost narodov

Neizbežno – nekaj, čemur se ne da izogniti.

Iti v večna lovišča – umreti

LITERARNOTEORETIČNE DEFINICIJE

EVFEMIZEM je izraz, ki ga uporabljamo, kadar hočemo olepšati ali omiliti neko drugo besedo ali besedno zvezo. (se spomniš : definicija pojma)

V besedilu najdemo besedno zvezo »iti v večne lovišča«, ki je evfemizem za »umreti«. V odlomku najdemo še en evfemizem za smrt. Poišči ga in ga zapiši.

O AVTORJU

Dim Zupan se je rodil 19. februarja 1946 v Ljubljani. Po poklicu je pravnik. Pisanju se je posvetil precej pozno. Svojo prvo knjigo z naslovom *Trije dnevi Drekca Pekca in Pukca Smukca* je napisal za otroke. Oba junaka sta se priljubila mlajšim in starejšim bralcem, zato je Zupan nadaljeval z njunimi prigodami. Izšlo je že 5 zgodb (Tri noči..., Tri skrivnosti..., Tri spoznanja.....) Za roman za najstnike *Leteči mački* je skupaj z zbirko povesti o *Drekcu-Pekcu in Pukcu-Smukcu* dobil Levstikovo nagrado za leto 1996. Dim Zupan se je preizkusil tudi v dramatik. Leta 1993 so uspešno uprizorili njegovo otroško igrico *Storžek in Jurček*. Mladinski pisatelj pa piše tudi za odrasle. Tako je leta 1993 izšel roman *Temna zvezda smrti*.

NALOGE OB BESEDILU

Reši spodnje naloge.

Dopolni povedi.

1. Besedilo je iz knjige z naslovom _____.
Naslov poglavja na učnem listu pred tabo je _____.
Avtor knjige je _____, rojen leta _____.

2. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo? Odgovori v eni pravopisno pravilni povedi.

3. Kje poteka dogajanje zgodbe? Odgovori v pravopisno pravilni povedi. _____

4. Odgovori na spodnja vprašanja. Odgovore zapiši in pojasni.

Zakaj je bil Drekec Pekec zaskrbljen zaradi Prijatelja? _____

Kaj je hotel Prijatelj povedati z besedami o začetku in koncu? _____

Katera dva pogoja sta potrebna za zadovoljno potovanje v večna lovišča?

5. Preberi misel: »Nič ni večno!« Obkroži črko pred odgovorom, za katerega meniš, da pravilno pojasni to misel.

a) Nikoli nismo dovolj pametni.

b) Na svetu ni nič novega.

c) Vse je minljivo.

d) Vsi bomo umrli.

6. V prilogi poišči definicijo za EVFEMIZEM in razlago natančno preberi.

Izmisli si evfemizem za spodnje besede in besedne zveze:

Piflar: _____

Biti neroden: _____

Smrčati: _____

Biti pijan: _____

7. V besedilu poišči večpomenko in jo zapiši na črto. _____

S katero besedo bi to večpomenko lahko zamenjal? _____

8. Besede hudomušno, otožno in važno smiselno uporabi v novih povedih. Svoje povedi zapiši na spodnje črte.

9. Spodaj zapisani povedi združi v eno smiselno poved tako, da boš upošteval časovno zaporedje dogodkov. Pazi na ločila.

Prijatelj je bil v bolnišnici. Obiskala sta ga Drekec Pekec in Pukec Smukec.

10. Kaj pomeni, da si moder? Besedo pojasni na spodnji črti.

Biti moder pomeni: _____

Se spomniš kakšne osebe iz svojega življenja, ki se ti je zdela modra? Pojasni zakaj in odgovor zapiši.

11. * Kakšen je po tvojem eliksir življenja? Čim bolj domiselno ga predstavi v smiselno oblikovanih in pravopisno zapisanih povedih. Pomagaj si z vprašanji: Katere sestavine mora vsebovati, da bo zagotavljal dolgo življenje? Kakšen okus ima? Kdo bi ga lahko uporabljal in zakaj?

.

12.**Ali bi znal povezati bistveno sporočilo te zgodbe z razmerami v katerih smo sedaj vsi? Napiši kot svoje mnenje o nastalih razmerah.
